

De werking en groei van de persoonlijkheid van de christen

© door Martin Tensen

Workshop stafconferentie 'Vrijheid'

Youth for Christ Nederland op 10 januari 2008

o.a. gebaseerd op een serie toespraken van Carla Waterman.

De powerpointpresentatie die bij deze studie hoort is aan te vragen via info@coconut.nu.

Ons mensbeeld is bepalend voor hoe we in het leven staan en functioneren.

Dallas Willard zegt over de visie van veel kerken:

Ons doel is mensen in de hemel te krijgen

in plaats van de hemel in de mensen te krijgen

Zijn we tevreden als mensen voor Jezus kiezen, of hebben we ze na die keuze ook nog wat te bieden? Wachten we in deze wereld tot het moment waarop we eindelijk naar de hemel gaan of willen we dat mensen groeien in hun persoonlijkheid? Er is een groot gebrek aan inzicht in de waarde van de ziel en hoe de ziel van de mens functioneert.

Onze ziel = alle vermogens binnenin de mens, onze persoonlijkheid, wie we zijn.

Oswald Chambers zegt hierover (in 'Geheel voor Hem', 20 mei): 'Velen van ons geven er de voorkeur aan op de drempel van het christelijk leven te blijven staan in plaats van verder te gaan en een zieleleven op te bouwen in overeenstemming met het nieuwe leven dat God in ons geplant heeft. Wij falen omdat we niet weten hoe we gemaakt zijn.'

Als we als christenen volwassen willen worden, als we onze christelijke ziel willen ontginnen, moeten we weer een goede visie krijgen op wat de ziel is.

Om een goed begrip van de ziel te hebben moeten we teruggaan naar de Hebreeuwse fundamenteën. Er zijn in het Oude Testament veel woorden over wie wij zijn die elkaar overlappen. Soms wordt er gesproken over onze ziel, ons hart, ons vlees, ons denken. Voor iemand uit de 20e eeuw is het frustrerend, want wat wij zoeken is een precieze definitie. We willen weten waar hart eindigt en denken begint. Waar vlees stopt en waar ziel begint. Als je het Oude Testament zo benadert zul je erg gefrustreerd raken. Want er is meer dat overlapt dan dat het onderscheidt.

Een citaat uit een boek van ene Stacey ('The Pauline View of Man'):

'Voor een jood waren de verschillende onderdelen van de mens niet tegengestelde onderdelen, maar verschillende aspecten van 1 wezenlijke persoonlijkheid. De joden zagen de ziel bijna als fysiek, en de fysieke delen als bezaten ze psychische functies, zodat wát een mens ook aan het doen was, het betreffende aspect, zij het ziel, hart, gezicht of hand, de gehele persoon vertegenwoordigde en ook de andere aspecten omvatte: het vergoten bloed, het afgeknipte haar, het zweet, de voetafdruk, ze konden allemaal de hele persoonlijkheid uitdrukken. Het onderscheid tussen het fysieke en het metafysische bestond niet. De Hebreeuwse psychologie zag de mens als totaliteit: denken, voelen en zichzelf uitdrukken door zowel fysieke als niet-fysieke media. Daardoor is er geen precieze definitie, ze hebben allemaal hun centrale gedachte, maar in de praktijk overlappen ze elkaar. Zowel adem als bloed kunnen het leven bevatten. Zowel hart als beenderen kunnen gekweld worden. Het is gemakkelijker om van iedere term een veelomvattende betekenis te geven dan ze van elkaar te onderscheiden.'

In het Oude Testament is de belangrijkste term voor ziel *nephesh* en in het NT *psyche*. Het is een samenvatting van alle vermogens in de mens, onze persoonlijkheid, wie we zijn. We lezen in Psalm 103:1 'Prijst de Here, mijn ziel, en al

wat in mij is, zijn heilige naam.' Maar de vraag is: wat is 'alles wat in mij is'? Onze ziel heeft haar eigen anatomie, haar eigen structuur. We denken vaak: 'de ziel zal eeuwig leven, en dat is zo ongeveer alles wat we kunnen weten.' We zingen liederen als 'it is well with my soul' of 'Prijst mijn ziel de hemelkoning' en we hebben geen idee wat we echt zingen. We weten niet waar we het over hebben als we dat zeggen. Maar die 'zwarte doos' kan geopend worden. Ja, de ziel is gemaakt voor God en ja, zij zal eeuwig leven, maar de ziel heeft een structuur die we kunnen begrijpen. Dat betekent niet dat we de ziel precies kunnen definiëren. De ziel bezit diepten die wij niet kennen, maar we kunnen de taal leren om met de Heer samen te kunnen werken bij het opbouwen van onze ziel.

Taal is slechts een symbool en het verwijst naar de werkelijkheid. We hebben een deur nodig om daar naar binnen te gaan en dat is wat taal doet. Taal is niet de werkelijkheid zelf. Ik hoop dat dit helpt om de taal te leren die ons helpt binnen te gaan in de werkelijkheid van het bouwen aan een ziel.

Laat me een voorbeeld geven. Als ik me lichamelijk goed voel en je vraagt me hoe het gaat en ik zeg 'goed', betekent dat niet dat ik net van top tot teen door een arts onderzocht ben. Ik ga niet nadenken: 'm'n hoofd voelt goed, mijn oren tuiten niet, en mijn nek doet geen pijn' - ik voel me gewoon goed. Maar als ik pijn voel of problemen heb, dan heb ik meer specifieke informatie van mijn lichaam nodig. Ik ga naar een dokter die me meer kan vertellen dan: 'je hart klopt onregelmatig, hier is een pilletje. Ik denk dat het ergens onder je nek wel zal werken.' Je wilt een arts die begrijpt wat de pil doet.

Als het goed met ons gaat zien we onze ziel als een geheel. Maar als we pijn hebben of als we willen groeien, moeten we meer begrijpen van de ziel: de vermogens waar het uit bestaat, de anatomie van de ziel.

God is geïnteresseerd in het behoud van onze ziel, dus van ons totale wezen, niet alleen onze geest. Je kunt het niet losmaken van elkaar!

In 1 Petrus 1:9 wordt gesproken over 'het einddoel des geloofs, dat is de zaligheid der zielen'. God wil dus dat onze ziel zalig wordt, voor eeuwig. In Lucas 14:26-27 en Matteüs 16:24-26 wordt het woord 'leven' zesmaal gebruikt. Dit is in het Grieks 'psyche'. We kunnen onze psyche behouden of verliezen. Onze ziel is dus erg kostbaar!

In 1 Korintiërs 3:10-15 wordt beschreven hoe we op de goede manier kunnen bouwen aan onze ziel. Het fundament is Jezus Christus. Als we in hem geloven zijn we behouden. Maar daarna kun je op twee manieren op dit fundament bouwen: met waardeloos materiaal (hout, hooi, stro) of met waardevol materiaal (goud, zilver, edelstenen). Het kan er op het eerste gezicht hetzelfde uitzien, maar hoe merk je het verschil? Bij het oordeel: dan gaat alles door het vuur en alleen wat er dan over is, gaat mee de hemel in. In vers 15 staat in het Grieks dat sommige mensen worden gered, maar 'als uit een brandend huis', ze zijn alles kwijt, behalve hun ziel, hun leven zelf. De rest is verloren gegaan. Dat is triest. Hoe we hier als christen leven heeft dus gevolgen voor de eeuwigheid. Als het waardevol is, nemen we het mee de hemel in.

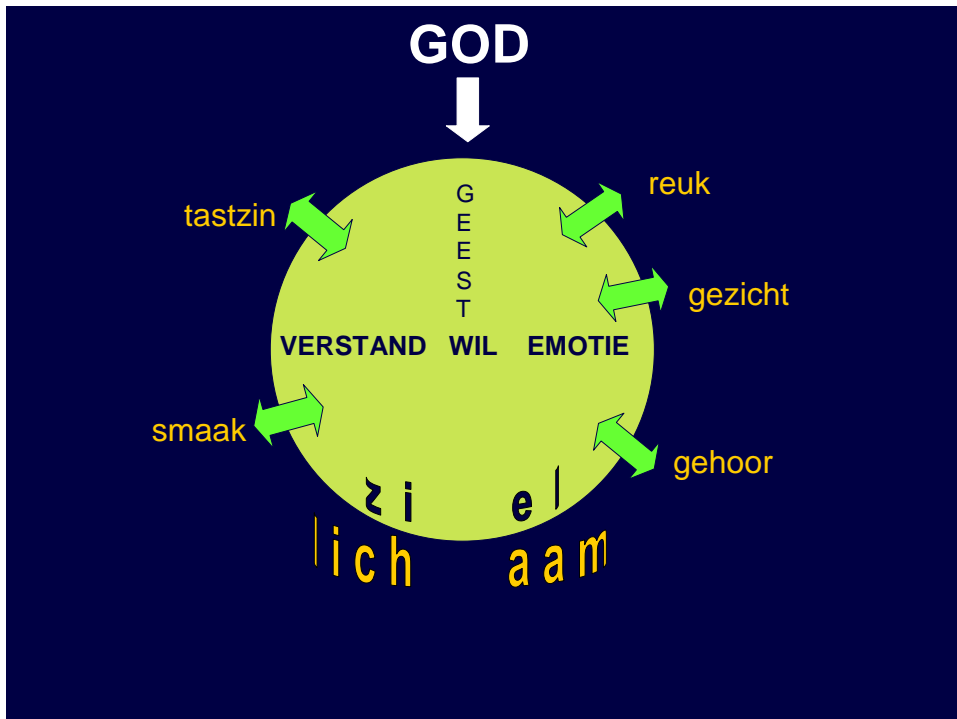
Petrus gebruikt de term 'ziel' vaak. 1 Petrus 1:22 onze ziel kan worden gereinigd. 1 Petrus 2:11 er zijn dingen die strijd voeren tegen onze ziel. 1 Petrus 2:25 Jezus is de hoeder van onze ziel, Hij wil ons leiden. 1 Petrus 4:19 lijden speelt een grote rol in de vorming van onze ziel, maar juist in die momenten mogen we onze ziel overgeven aan de Schepper.

Het christelijk mensbeeld op een rij: God heeft de mens gemaakt, maar bij de zondeval liep het mis. De mens belandt in een glijbaan naar beneden, dat betekent doelloosheid, zinloosheid, leugen, leegheid. Het eindigt in lichamelijke dood en de hel. Maar een mens die op die weg Jezus ontmoet, wordt behouden: hij bekeert zich en wordt opnieuw geboren. In positie is degene nu een hemelburger, hij heeft het

paspoort van de hemel in handen. In de praktijk betekent het echter een pad met ups en downs (de witte lijn). Dit pad is de groei in betekenis, leven, waarheid, een doel. Het is het pad van de groei van de ziel.

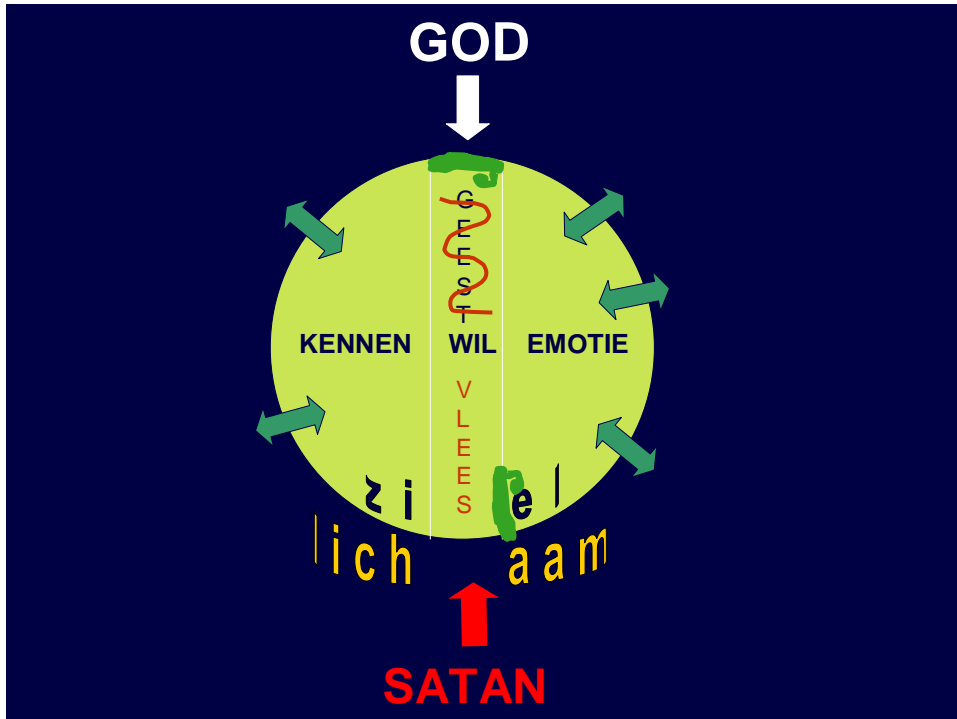

Waarin is de persoonlijkheid van de christen anders dan die van de niet-christen? Een christen heeft contact met God, God woont zelfs in ons. Het gevolg hiervan is innerlijke harmonie. Hierbij is belangrijk om niet een algemene standaard te maken en iedere christen daaraan af te meten, maar naar ieders persoonlijke ontwikkeling te kijken: iedere christen heeft zijn eigen achtergrond, blokkades en proces. De volgende tekening helpt mij om de ziel van de christen in kaart te brengen.

God heeft ons gemaakt. Ons leven is hier weergegeven als een cirkel (symbool van eenheid) en groen (leven). De 'buitenkant' is ons lichaam. Ons lichaam vangt via onze zintuigen signalen op uit de buitenwereld via onze tastzin, smaak, gehoor, gezicht en reuk. Zo komen signalen van buiten onze ziel binnen. Onze ziel (binnenwereld) bestaat uit verstand, wil en gevoel. Dat maakt ons tot een persoonlijkheid. De geest van de mens is in deze tekening het aspect van onze ziel waarmee we direct contact hebben met God.

Naast God is er ook een tegenkracht die ons naar beneden wil trekken: Satan. Bij de zondeval opende de mens de deur naar Satan. Op dat moment kwam er een dimensie in de mens bij: het vlees (de oude natuur, de neiging in ons om onafhankelijk van God te willen zijn). De deur naar God (gehoorzaamheid) ging dicht en de geest van de mens stierf. Zijn zintuigen worden vervormd. Sinds dat moment staat God aan de buitenkant te kloppen en vraagt: 'Mag Ik bij je binnenkomen?'

Als de mens de deur voor hem opent komt hij binnen: de heilige Geest (hoofdletter G) komt in ons wonen, we zijn verbonden met God. Maar als de deur naar beneden ook nog openstaat, komt er een innerlijk conflict: de persoon ervaart een 'burgeroorlog'. De enige manier om hier een eind aan te maken is als we het vlees kruisigen; we doen de deur naar beneden dicht, we laten ons niet meer door de negatieve krachten beheersen, luisteren er niet meer naar. Dan komt er ruimte voor het werk van de heilige Geest. Langzamerhand wordt ons echte ik (hoe God ons heeft bedoeld) steviger en groter.

In deze tekening kun je allerlei bijbelse teksten invullen. Een voorbeeld: Jakobus 4:7-8. Als wij tot God naderen, zal Hij dichterbij ons komen. Dan kunnen we meer van Hem ontvangen en wordt omgaan met Hem dieper. Als we weerstand bieden aan de negatieve krachten van de duivel zal hij moeten vluchten.

Laten we wat dieper ingaan op hoe onze ziel in dit proces ontwikkelt. Ik wil je een overzicht geven van de belangrijkste vermogens (onderdelen) van de ziel en hoe ze samenwerken. Ik zal eerst de vermogens van de ziel kort opnoemen, dan werk ik ze later uit:

- Er is een krachtbron in onze ziel. Een bron is aangesloten op een verborgen reservoir: de kracht zit in de grond en de bron is het kanaal waardoor de kracht van het verborgen niveau naar de plaats komt waar je er iets nuttigs mee kunt doen. De krachtbronnen in de menselijke ziel zijn:
  - * behoeften
  - * verlangens
  - * hartstochten of begeerten
- We hebben niet alleen krachtbronnen, maar ook instrumenten van kennis. Je kunt op een piano een compleet muziekstuk spelen dat voor een heel orkest is geschreven. Maar we hebben alle instrumenten nodig om het complete werk goed uit te voeren. Hetzelfde geldt voor de ziel. Er zijn verschillende instrumenten van kennis. In onze cultuur bespelen de meeste mensen hun hele leven lang 1 instrument: hun rationaliteit. En dat is net zo vlak als die pianoreductie. We hebben alle instrumenten nodig. Allemaal werken ze anders. Het gaat om het rationele en het ontvangende denken. Dit is hetzelfde als spreken over verstand en hart, rationeel en ontvangend denken. Het ontvangende denken omvat onze intuïtie en voorstellingsvermogen.
- We hebben ook een beveiligingssysteem voor onze ziel. In onze ziel is het geweten het alarmsysteem. Wat het moet doen is: zorgen dat datgene wat binnenin hoort te zijn veilig is - en geen indringers binnenlaten. En ons geweten moet de daden die goed zijn toestaan. Maar het kan op twee manieren verkeerd werken: of het is niet ingeschakeld, zodat het niet werkt als het nodig is, of het werkt verkeerd: het gaat voortdurend af, het is overgevoelig. Dat noemen we wetticisme.

- Het laatste onderdeel van de ziel is de sleutel: als je de sleutel niet hebt kom je niet binnen. Als je hem hebt, kun je overal binnenkomen. Het is de wil. We moeten leren hoe onze wil hoort te functioneren en hoe we met de Heer kunnen samenwerken.

Dit is het christelijk beeld van de ziel. Wat maakt het nou christelijk? Dat heeft te maken met de geest. In de niet-christen is dat vermogen niet ontwikkeld, het is dood. Iemand die christen wordt komt op een diepe manier tot leven. De geest is dat deel van ons wezen dat met God kan communiceren. De eerste en belangrijkste genezing in ons leven is de vereniging van onze menselijke geest met de heilige Geest. Dat noemen we wedergeboorte (Gods kant) of bekering (de menselijke kant). Als onze menselijke geest wordt verenigd met de heilige Geest komt Jezus in ons diepste wezen wonen. Hij kan ieder vermogen van onze ziel gaan genezen en herstellen. Dat is de betekenis van gevormd worden naar zijn beeld. Het werkt van binnenuit naar buiten. Onze ziel moet door die Geest worden doordrongen. Dat gebeurt langzamerhand, ons leven lang. Een christenziel *worden* duurt een leven lang. Er komt altijd meer. Deze vermogens blijven altijd groeien en zich verdiepen. We hebben deze vermogens allemaal. Maar het groeiproces is van ieder mens anders (zie de witte lijn in de eerste tekening). Twee dingen mogen we niet vergeten:

1. De transformatie van de (christen)ziel gaat niet automatisch. Niet ieder christen leeft vanuit de vrijheid die ons in het Nieuwe Testament wordt beloofd. De mogelijkheden om te groeien liggen dan begraven, ze slapen. Dat ervaren veel christenen.
2. Maar het proces is ook niet iets magisch. Groeien in volwassenheid gebeurt als we samenwerken met de Heer bij het herscheppen van ieder vermogen van de ziel. Als wij ons openstellen laat Hij niets onaangeroerd. Maar Hij doet het vriendelijk en ordelijk. In Filippenzen 2:13 staat een prachtig vers over onze samenwerking met God: 'blijft uw behoudenis uitwerken [letterlijke vert. van het Grieks i.p.v. ons woord bewerken] met vreze en beven, want God is het, die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt.' God werkt zijn behoud *in* ons, maar wij moeten het *uitwerken*. Hoeveel procent hiervan is voor onze rekening, en hoeveel voor God? Het antwoord: het kost je alles wat je hebt en tegelijk geeft God alles wat je nodig hebt. Het bouwen van een christenziel is een intensief avontuur. God zal ons alles geven wat we nodig hebben om Hem te gehoorzamen.

Nu wil ik teruggaan naar de vermogens en ze per onderdeel behandelen.

De krachtbronnen in de menselijke ziel zijn:

* behoeften

* verlangens

* hartstochten en begeerten

1. De eerste: behoeften, dat zijn de vermogens van ons lichaam. De behoeften die we als schepsel hebben. Ze verbinden ons met de dieren: honger en dorst, rust en fysieke activiteit, seksuele driften. Allemaal zijn ze gemaakt om ons fysieke leven in stand te houden. We hebben ze nodig om te overleven. We mogen ze niet negeren, want het zijn fundamenteel goede vermogens van de ziel. We mogen niet gnostisch worden en denken dat deze onderdelen niet bij het christelijk leven horen.

De verlangens en hartstochten zijn de vermogens van het hart:

2. Onze verlangens zijn gericht op wat we willen, waar we naar uitzien. Dit is op zich niet goed of slecht, het hoort gewoon bij ons mens-zijn.

Het verlangen om goed gevonden te worden, uit te blinken, verlangen naar

voorspoed, invloed, relaties, kennis. Waar het om gaat is *wat* wij willen. Door *wie* willen we goedgekeurd worden? *Hoe* willen we uitblinken? *Waarin* willen we voorspoedig zijn? Welk *soort* invloed willen we hebben? *Welke* relaties willen we hebben en welk *soort* kennis willen we? Wat ze christelijk maakt is waarop ze zijn gericht.

Dat heeft alles te maken met waarmee we ons denken vullen. Als mijn belangrijkste verlangen is goedkeuring van mijn groepsgenoten, dan zal ik mijn denken met heel ander materiaal vullen dan wanneer mijn verlangen is om de Heer te behagen.

3. Onze verlangens gaan over wat we *willen*, onze hartstochten en begeerten over de methode of manier waarop we deze dingen willen *bereiken*, hoe we het krijgen. In Lucas 21:19 (Statenvertaling) staat een ongelooflijk vers: 'Bezit uw zielen in uw lijdzaamheid' (= volharding). Hoe bouw je je ziel? In volharding.

Er zijn goddeloze hartstochten: woede, bitterheid, slechtheid. We kennen ook godvruchtige hartstochten: de vrucht van de Geest (Galaten 5:22). Is het je ooit opgevallen dat als we iemand beschrijven, we meestal zijn hartstochten beschrijven? Een geduldig mens, een bitter mens, een boos mens. De hartstochten diep in ons hart beschrijven het duidelijkst ons karakter en wie we zijn. Dit is een van de dilemma's van het Koninkrijk: je kunt goede verlangens hebben en ze helemaal dwarsbomen door goddeloze hartstochten. Stel dat we echt dat 'goed gedaan, gij trouwe slaaf' willen horen, en daar actief naar jagen, maar in onze ijver over iedereen die ons in de weg staat heen lopen, dan zullen we onze verlangens niet bereiken op een blijvende manier. In Gods Koninkrijk rechtvaardigt het doel de middelen niet. Als je een goed doel wilt bereiken moet je het doen met goede middelen. Verlangens en hartstochten moeten bij elkaar passen.

1 Korintiërs 13:3 'Al ware het, dat ik al wat ik heb tot spijs uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet, het baatte mij niets.'

De bijbel neemt goddeloze hartstochten erg serieus. Woede, roddel, boosheid staan in dezelfde lijst als moord en seksuele immoraliteit. Het is vernietigend voor degene die ze heeft en voor degene op wie ze zijn gericht. Als we de opbouw van onze ziel serieus nemen moeten we onze goddeloze hartstochten serieus nemen.

Als je al de krachten in je ziel (behoefte, verlangens, hartstochten) voorstelt als de bron van een ondergrondse rivier, wat er gebeurt wanneer je die bron ruimte geeft? (Veel mensen verbergen hun gevoelens liever omdat ze zo verwarrend en beangstigend zijn.) In het begin als je die bron aanboort komt het vuile, smerige water in onze menselijke, gevallen ziel eerst naar boven voor het schone water boven kan komen. Dat is bij ons allemaal zo. Wat we moeten doen is deze goddeloze dingen doden: Kolossenzen 3:1-10. Een van de dingen die opvalt: ijj moet het doen. Het is niet passief, zo van: 'Heer, neem ze van me weg...' Ik moet ze zelf doden. *Maar deze verschillende bronnen, met het brakke water, moeten niet allemaal op dezelfde manier worden behandeld/gedood.*

1. Onze behoefte moeten worden beheerst. De vermogens van ons lichaam zijn op zich prima, waar het hier om gaat is controle, zelfbeheersing. We hebben gewoonten die ons leven beheersen en we moeten ze veranderen. Goede gewoonten zouden van jongs af aan in onze ziel moeten worden geplant. Eten, slapen, etc. goede grenzen rond onze seksualiteit zo gauw deze ontwaakt. Dat is de taak van ouders: goede gewoonten in je ziel ontwikkelen. Dat is het ideaal...

In de ziel van een volwassene zijn soms behoeften die onbeheersbaar zijn, ze verbergen vaak diepe pijn. Leren beheersen hoort bij het proces, maar ook het onder

ogen zien van de pijn of angst die de behoefte zo overheersend maakt. Het is een gevecht. Je mag hulp aan de Heer vragen om te helpen de behoefte te beheersen, maar je moet ook vragen of Hij het werk doet dat wij niet begrijpen in het diepst van onze ziel waar onze behoeften mee verbonden zijn.

2. Onze verlangens (wat we willen) moeten niet gedood worden, maar gereinigd. Als we leren leven vanuit ons centrum in de Heer (ons echte ik) brengen we ze voor de Heer. Dan gaat Hij ze reinigen. Dat voelt vaak als vuur. Die vlammen branden alles weg wat niet van Hem is. Ze laten de verlangens die overeenstemmen met zijn wil achter, dat wat is gericht op Hem, gevuld door zijn Geest. Het zijn geestelijke verlangens, maar ook heel menselijke. Die worden ook gereinigd.

Sommige verlangens neemt Hij gewoon weg. Andere vervult Hij. Andere neemt Hij niet weg, maar Hij vervult ze ook niet direct. Ze leren ons wachten. En wachten is op zich een reinigend vuur. Je hoeft niet bezorgd te zijn als je dit ervaart. Het enige wat je moet doen is wandelen in gehoorzaamheid. Je verlangens zullen dan worden gereinigd. Het is onze taak niet hiervoor weg te vluchten. Wij moeten God toestaan weg te branden wat niet van Hem is.

3. Hartstochten en begeerten worden gedood door substitutie (vervanging). Wat bedoel ik daarmee? Het heeft alles te maken met het praktiseren van Gods Tegenwoordigheid. *We doden onze hartstochten door te leven vanuit het centrum waar Jezus in ons woont.* Want hoe meer Hij Meester wordt van onze ziel, hoe minder ruimte er is voor deze goddeloze hartstochten. Hij komt op de troon en de rest moet eraf. Hij deelt zijn plek niet. Dan komen de nieuwe hartstochten ervoor in de plaats door substitutie.

Een voorbeeld van hoe substitutie werkt van F. B. Meijer (in 'The Castaway'):

'Ik zou willen dat mensen begrepen wat Jezus voor de ziel kan betekenen. Dat zij in Jezus bergen en rivieren en dalen hebben en korenvelden en boomgaarden en alles wat een ziel kan begeren om het gezegend te maken. De Geest van God neemt de dingen van Christus en openbaart ze aan het wachtende hart... Ik wil dat u begrijpt hoe dat werkt. Johannes zegt dat we allen hebben ontvangen uit Zijn volheid. Paulus zegt dat zij die een overvloed van leven hebben ontvangen zullen heersen. Weet u hoe u moet ontvangen? Ik veronderstel dat ik moet bidden? Nee, dat bedoel ik niet. U hebt lang genoeg gebeden. Ik wil dat u stopt met bidden en begint te nemen. Er is een groot verschil tussen bidden om Christus en Christus nemen. Ik zal het uitleggen. Jaren geleden verbleef ik bij Wilberforth in Southampton. Het was tijdens de eerste periode van mijn nieuwe overgave. Op een herfstavond zei hij: we zullen rond het haardvuur gaan zitten en onze ervaringen delen. Lord Redstock zat naast me en hij begon. Ik volgde en vertelde veel als jonge bekeerling tot dit onderwijs, mijn overgave aan Christus. Toen stond een oude man aan de andere kant van de kring op en zei: Ik ben verbaasd dat de heer Meijer niets beter heeft te vertellen dan dat. Hem horen vertellen lijkt te betekenen dat we alleen maar los hoeven te laten. Mijn godsdienst is ontvangen, eerst nemen en dan erna loslaten. Ooit werd ik geregeerd door woedeaanvallen. Ik vocht er tegen. Ik werd wanhopig toen op een middag een groep kinderen weigerde naar mijn les te luisteren. Ik stond op het punt in woede uit te barsten toen ik me tot Christus wendde en zei: Heer, wees mijn goede humeur. In plaats van te vechten tegen slecht humeur nam hij Christus als zijn geduld, zijn nederigheid, zijn zachtmoedigheid, zijn zelfbeheersing. Ik begreep ogenblikkelijk dat dit een betere ervaring was. Ik herinner me de volgende ochtend, dat Wilberford beneden kwam en we in de hal stonden en vroeg: wat denk je van gisteravond? Ik antwoordde: het markeert een grens in mijn leven. Hij zei: voor mij ook. Vanaf dat moment heb ik op deze manier proberen te leven. Iedere minuut waarin ik het nodig had heb ik gezegd: Christus wees dit in mij. Het is niet heiligheid, het is Jezus, de Heilige. Het is niet zachtmoedigheid, het is Jezus de Zachtmoedige. Het is niet reinheid, het is Jezus de Reine. Jezus, Jezus, Jezus. Niet 'het', geen ervaring, geen emotie, niet geloof, maar Jezus.'

• Nu over de twee instrumenten van kennis.

We hebben het over het rationele en het ontvangende denken. Er zijn twee manieren van kennen. Het ene is het kennen door in relatie te staan met de persoon, het andere is het kennen door te beschrijven. Het zijn twee verschillende soorten kennen, twee verschillende instrumenten. Het is het verschil tussen praten over en praten uit ervaring. Een arts kan praten over pijn. Maar als hij zelf nooit pijn heeft gevoeld weet hij niet waar hij het over heeft.

C. S. Lewis schrijft in 'God in the Dock' in zijn essay 'Meditation on a toolshed': 'Een arts kan pijn bestuderen en zeggen dat het een bepaalde neurologische gebeurtenis is. Maar het woord pijn heeft geen betekenis voor hem tenzij hij er in geweest is door echt lijden. Als hij er nooit in gestaan heeft weet hij niet waar hij het over heeft. Het hele thema bestaat buiten hem totdat hij er zelf in is geweest. Je kunt je hele leven uiteenzettingen geven over religie, moraal, etc. zonder er echt in geweest te zijn. Zo speel je met fiches. Je speelt ermee zonder te weten wat het is. Daarom is een groot deel van het tegenwoordige denken strikt genomen denken over niets. Het hele denkapparaat werkt in een vacuüm.'

Alle instrumenten in het orkest zijn nodig. Allebei de manieren van kennen moeten worden ingeschakeld. Laten we eerst nadenken over het intuïtieve denken, het ontvangende denken, het denken van het hart. Ik gebruik hiervoor de term intuïtie en erna voorstellingsvermogen.

Er zijn 4 kenmerken van het intuïtieve denken:

1. Het is het instrument van de ziel dat vanaf de geboorte open is. Een kind kent veiligheid, het weet wanneer het veilig is, wanneer mensen gespannen zijn, als er vrede is. Een kind neemt de angst, de veiligheid in zich op met de melk die het drinkt. Dat intuïtieve instrument is wijd open om te ontvangen. De melk en de veiligheid of de angst komt rechtstreeks binnen. Dit instrument moet opnieuw wakker worden gemaakt als we wedergeboren worden. Jezus zei dit: iedereen die het Koninkrijk van God niet ontvangt als een kind zal het niet binnengaan.
2. Het is relationele kennis. Het is niet op afstand verkrijgbaar. We moeten aandacht besteden aan relaties. Of het nu is met God, de natuur, mensen, je moet je verdediging loslaten, je open stellen en het binnenlaten. En wat daarbij hoort is onze bereidheid te veranderen door de ontmoeting. Er zijn momenten waarop ik ga wandelen en zo'n behoefte heb om opnieuw aansluiting te vinden bij Gods schepping. Ik moet ontvangen van Gods schepping, ontvangen van de schoonheid. Maar ik moet eerst mijn verdediging loslaten en erin stappen. Dat geldt ook voor onze relatie met de Heer.
3. Het wordt ontwikkeld door lange ervaring. In de positieve zin is dit het zesde zintuig. Een brandweerman weet op welk moment hij uit het brandende gebouw moet gaan. Hoe weet hij dat? Niet door analyse. Hij is zo vaak in brandende gebouwen geweest dat hij het weet. Al die impressies, gevoelens en diepe herinneringen stellen ons in staat om zonder rationeel denken op een gebeurtenis te reageren, gebaseerd op diep weten dat voortkomt uit bekend zijn met de ervaring, omdat je het eerder hebt meegemaakt. Dit aspect werkt soms ook tegen ons. Dan heeft ons intuïtieve wezen genezing nodig. Omdat onze herinneringen net als in een computer in een emotionele code zijn gezet komen de emoties terug in een huidige situatie waar we plotseling emoties voelen waarvan we niet weten waar ze vandaan komen. Het heeft te maken met een situatie die lang geleden is gebeurd. Heb je wel 's meegemaakt dat je reactie op iets niet in verhouding staat met wat er echt gebeurt? Wat er gebeurt, is dat een deel van je herkent wat eerder is gebeurd. Wat er eerst komt is de emotie, vaak niet eens de precieze feiten. Dat kan de Heer aanraken in genezing van herinneringen. Het hoeft niet zo te blijven.
4. Dit vermogen van de ziel helpt ons om niet alleen te kijken maar om te zien niet alleen te horen, maar te begrijpen.

Efeziërs 1:18 'opdat Hij u geve... verlichte ogen uws harten, zodat gij weet welke hoop zijn roeping wekt, hoe rijk de heerlijkheid is zijner erfenis bij de heiligen, en hoe overweldigend groot zijn kracht is aan ons, die geloven.'

Paulus weet dat de ogen van ons hart betrokken moeten zijn als we de hoop waartoe we zijn geroepen willen kennen. De hoop is relationeel, niet abstract.

Het ene aspect van ons hart is onze *intuïtie*, het andere is ons *voorstellingsvermogen*. Ze zijn als twee instrumenten in het vermogen om te ontvangen. Het voorstellingsvermogen is niet het vermogen om het onechte waar te nemen (dat is rijke fantasie), maar om het onzichtbare waar te nemen. Het gaat niet over sprookjes, iets wat je graag zou willen zien.

Het is het instrument in onze ziel waarmee de Heer ons helpt om binnen te gaan in de werkelijkheid van zijn koninkrijk. Het vindt plaats als wij met de Goede Herder gaan zitten aan de stille wateren in Psalm 23. Het vindt plaats als we de troon van God zien en het levende water dat uit die troon stroomt. Het komt in ons wezen en reinigt ons. Het is het vermogen waarmee we het kruis zien. De Heer gebruikt ons voorstellingsvermogen om ons in zijn Koninkrijk te brengen. Maar als we er eenmaal zijn is het allesbehalve denkbeeldig. Het is echt. Maar Hij gebruikt dit vermogen om ons te laten binnengaan.

Oswald Chambers zegt dit: 'Is uw voorstellingsvermogen vast op God gericht, of is het verkwijnd? ... Als ge uw verbeeldingskracht nooit gebruikt hebt om u zelf voor God te plaatsen, begin er dan nu mee. Het dient nergens toe te wachten totdat God komt; ge moet uw voorstellingsvermogen van de afgoden afwenden en ge moet naar Hem opzien en u laten verlossen.'

Een van de spannende aspecten van het ontwikkelen van dit vermogen is dat we ons denken richten op de ongelooflijke beelden in de Bijbel. Zij zijn de deur naar binnen, in de werkelijkheid waarin we horen te leven. Dit vermogen, dat de heiligen kenden, is een van de grootste vermogens van de menselijke ziel. Het is een van de belangrijkste instrumenten van de Heer om de beschadigde plaatsen in je hart te genezen. Het is het venster naar binnen. Dit heeft geweldige gevolgen voor waar we ons voorstellingsvermogen mee vullen. Je kunt geen heilig voorstellingsvermogen hebben, en de grote waarheden van het koninkrijk van God kennen als je je voorstellingsvermogen vult met profane dingen. Ze gaan niet samen. Daarom moeten we bidden voor de reiniging van het voorstellingsvermogen. Dat betekent niet dat we ons alleen bezighouden met 'geestelijke' dingen. We voeden ons ook met de grote literatuur, met de heilige, goede en menselijke dingen die er zijn.

Ik wil doorgaan van de ontvangende vermogens naar de rationele vermogens. Intuïtie komt in de ziel van de mens eerst, erna het voorstellingsvermogen en dan pas rationaliteit. Het komt pas in de puberteit. Is het je ooit opgevallen: argumenteren met je ouders, leraren, vrienden, gewoon omdat je het heerlijk vindt om te argumenteren? Niet omdat je gelijk wilt krijgen, maar je wilt het graag omdat het zo goed voelt om te argumenteren.

Weet je dat God jou uitdaagt om met Hem te argumenteren? 'Komt, laat ons tezamen richten' (Jesaja 1:18) - je mag je vragen naar God toe uiten!

Dit vermogen helpt het je om dingen op een rij te zetten. Het is het vermogen om een stapje terug te doen uit de ervaring om het te kunnen vormen, het uit te pakken, en het dan weer op te bouwen. Het is een ongelooflijk goede gave. Het is het vermogen om verbanden te leggen en te analyseren. Soms met dingen die je ziet, soms gecombineerd met het voorstellingsvermogen om dingen te zien die je nog nooit hebt gezien.

Hoe wordt ons rationele denken diep christelijk? Wat we moeten doen is de Heer uitnodigen in ons rationele denken. We moeten Hem vragen ons te helpen denken. Voor sommigen kan het betekenen dat we mentale luiheid moeten belijden. Misschien hebben we de boodschap in ons leven meegekregen dat we niet kunnen denken, en dus hebben we dat niet gedaan. We kunnen leren rationeel te denken. Maar voor veel anderen kan het zijn dat we mentale trots moeten belijden. We hebben in onze academische wereld niet geleerd dat de Heer ons rationele denken kan bewonen. Maar het is verbazingwekkend wat er gebeurt als we de Heer vragen in ons te wonen. We maken verbindingen die we vanuit onszelf nooit hadden kunnen maken. We gaan dingen zien die we eerder nooit hadden kunnen zien.

Paulus is een prachtig voorbeeld van wat er gebeurt wanneer deze twee manieren van denken geïntegreerd worden. Hij is als farizeeër getraind. Hij heeft ongelooflijk rationeel, logisch inzicht in het Oude Testament. Bij hem werkt dat rationele instrument heel krachtig. En dan ontmoet hij Jezus. Niet als een illusie, niet een hallucinatie, hij ontmoet de opgestane Heer. En alle ontvangende vensters in zijn ziel vliegen open in die ontmoeting. En kijk dan wat hij doet, de volgende jaren: hij gaat een lange periode weg. Eén van de dingen die hij vast heeft gedaan is teruggaan naar zijn oudtestamentisch inzicht, nu mét de basis: zijn relatie met Jezus. Wie Jezus was, en ze samenvoegen. Starten met de relatie en dan teruggaan en zien hoe Jezus echt de Messias is, hoe heel het Oude Testament wijst op hem. Paulus' theologie is opvallend; wat een geschenk aan de kerk, als alle instrumenten van de ziel samenwerken!

- Het geweten is de eerste verdedigingslinie tegen ideeën die de ziel binnenkomen en de wil willen overtuigen om een foute beslissing te nemen. Je kunt je een soort uitwendig hek voorstellen van je ziel, daar is het geweten - het moet voorkomen dat slechte ideeën binnenkomen en de dingen checken die niet naar buiten mogen gaan. Het is de laatste verdedigingslinie vóór de keuzes van de wil worden omgezet in spreken, denken en handelen. Het is de bewaker bij de deur. Het geweten mag niet door voortdurend misbruik aan de kant worden gezet. Dan stompt het af. Heb je ooit iemand meegemaakt die in duidelijke zonde leeft en je aankijkt en zegt 'mijn geweten is helemaal rein'. Natuurlijk voelt het 'rein' - het is afgesneden. Wanneer het geweten niet wordt gebruikt, gaat het dood (Rom.1). Het is niet rein, het werkt gewoon niet. Wij kiezen om het uit te schakelen.

Aan de andere kant mag het ook niet hypergevoelig zijn en gebonden aan wetjes. Voor veel christenen is dit het moeilijkste van de twee. We komen terecht in valse schuld. Er zijn veel wetten die we in ons opgenomen hebben die niet echt iets met God en zijn koninkrijk te maken hebben. Er is een duidelijke manier om echte schuld te onderscheiden van valse schuld. Het geweten bewijst ons een geweldige dienst als het ons oproept tot echte schuld en leidt tot echt berouw.

Wat gebeurt er bij valse schuld? We belijden het steeds opnieuw en er is geen bevrijding, geen gevoel van vergeven zijn. Waarom? Omdat er geen echte overtreding is. Het duurt een hele tijd voordat je je uit deze valse wetten en valse schuld hebt geworsteld. Vergeving van zonde is de meest onmiddellijke genezing die er bestaat.

- De sleutel tot het worden van de ziel: de wil. Wanneer we denken over de wil moeten we ook denken aan het hart. Ze overlappen.

In *'Biblical Psychology'* zegt Chambers: 'Volgens de bijbel is het hart het centrum, het centrum van het fysieke leven, van het geheugen, van ondergang en redding, van het werk van God en van de duivel, vanwaaruit alles werkt.' Wat me erg hielp was het besef dat mijn centrum niet mijn hersenen zijn, het is echt mijn hart. Hier voel ik angst, of vrede. De wil geeft meer de functie aan van wat er gebeurt.

Willen is de fundamentele vrijheid in werking stellen die de mens onderscheidt van alle andere schepselen. Josef Pieper zegt: 'De dieren hebben geen keus. Ze hebben

alleen instinct. Ze volgen gewoon hun instinct. Als we naar de andere orde in de schepping kijken: de engelen, zij kozen eenmaal, al hun andere keuzes zijn gebaseerd op die keus. Er was eenmaal een keus. En dan zijn er mensen. Wij krijgen keus na keus na keus. De engelen kijken hier vol ontzag naar. Mens-zijn is keuzes hebben die ons ons hele leven in de ene of de andere richting bewegen. De wil is inderdaad de sleutel naar de ziel.

Een paar kenmerken van hoe de wil functioneert:

1. De wil is niet een apart vermogen van de ziel. Het is de kracht en de impuls van ons hele wezen dat samenwerkt. Het gebeurt als onze begeerten, verlangens en hartstochten, ons ontvangende en rationele denken en ons geweten allemaal samenwerken. Dan komt er kracht, impuls. Geen wonder dat de psalmist dingen zegt als: 'Geef mij een onverdeeld hart, opdat ik uw naam vreze.'

2. Dit is nogal verrassend: de wil functioneert als een keuze tussen ideeën, niet als een keuze tussen daden. Het gevecht van de wil speelt zich dus af op het gebied van ideeën, niet op het terrein van daden. De plaats waar we beslissen is de plaats van het idee dat onze ziel binnenkomt. Of we het gaan accepteren of verwerpen. Je moet gewoon je gedachten veranderen - dat is niet gemakkelijk - wel mogelijk. En dat is iets heel anders. Maar als we dit leren beseffen we dat de strijd gevoerd wordt in onze ideeën, in ons denken. Daden zijn gewoon een vervolg van ons denken. Als m'n dochter een gebakje ziet krijgt ze er zin in. Maar ze is allergisch voor suiker, en ze is sterk - ze weet het: als ik het eet krijg ik buikpijn, ze heeft nagedacht over wat er gebeurt. Ze zegt bij voorbaat nee. De strijd is dan van tevoren gestreden. Het gevecht speelt zich af in je denken. Daden zijn gewoon een verlengstuk van het denken. De waarheid is dat we kunnen leren ons denken te veranderen. Hetzelfde verhaal van Meijer geldt hier ook voor het vervangen van hartstochten. Je kunt niet zeggen: 'nu wil ik niet meer boos zijn'. Heb je gemerkt wat er dan gebeurt? Je wordt bozer. Wat je moet doen is het vervangen: een goddeloze hartstocht vervangen door een godvruchtige hartstocht. Hetzelfde geldt voor je denken: je kunt niet stoppen met denken. Je kunt niet zeggen 'nu ga ik daar niet meer aan denken'. Maar als je gaat denken aan iets anders – dan werkt het. Dat kun je leren. Steeds opnieuw - soms iedere 30 seconden. Dan wordt het langzamerhand sterker.

3. De grootste vrijheid die we als mens hebben is datgene waar we ons denken op richten.

Kolossenzen 3:2 'Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn.'

Romeinen 12:2 'En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil Gods is, het goede, welgevallige en volkomene.'

Filippenzen 4:8 'al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenk dat.'

Er is in de Bijbel een verwachting dat wij ons denken op goede en ware dingen kunnen richten. Het is niet gemakkelijk, maar het kan. We gaan zien dat onze wil, als deze naar buiten gericht is, gericht is buiten onszelf (voor de christen: gericht op het verlangen naar wat God voor ons wil, en Hem behaagt). Dan integreren de vermogens van de ziel en de kracht, de impuls stelt ons in staat om te gehoorzamen. Als we onze gedachten op het goede leren richten, zien we dat gehoorzaamheid veel simpeler wordt.

Eerst spraken we over de anatomie van de ziel (hoe zit de ziel in elkaar). Nu gaat het over de fysiologie van de ziel (hoe de ziel beweegt).

De weg naar christelijke volwassenheid is net als de training van een goede atleet. Net als de atleet moeten we de onderdelen van ons wezen trainen. We moeten leren de energie van onze ziel goed te kanaliseren, ons denken te vernieuwen en onze wil te onderwerpen en daardoor te versterken. Wanneer deze afzonderlijke vermogens wakker worden gemaakt en gereinigd en vernieuwd nemen ze hun plaats in in onze ziel. Paulus schrijft aan de jonge Timoteüs: 'Want de oefening van het lichaam is van weinig nut, doch de godsvrucht is nuttig tot alles, daar zij een belofte inhoudt van leven, in heden en toekomst' (1 Timoteüs 4:8). Wij moeten net als Timoteüs onze ziel trainen om godvruchtig te worden. Maar wat moeten we precies trainen? We moeten net als een atleet de bewegingen van de ziel trainen, de roerselen van onze ziel.

Laten we beginnen met een verkeerde beweging. Het kenmerk van een verkeerde beweging van de ziel is dat het naar beneden en naar binnen gericht is. Een voorbeeld: je voelt je onzeker over wie je bent, je vraagt je af wat mensen om je heen van je denken: 'Heb ik wel leuke kleren aan, zie ik er wel goed uit, vinden ze me wel leuk, wat moet ik nu zeggen, is wat ik net zei of deed wel goed?' Herken je het? Het is normaal in de puberteit – maar erna niet meer! Vooral als we in vervelende, moeilijke situaties komen vallen we terug in deze patronen....

Wat gebeurt er? Je ziel beweegt naar beneden en naar binnen. Het is een ongelooflijke spiraal naar beneden. We hebben veel zulke verkeerde bewegingen: zelfgerichtheid, zelfbescherming, zelfoverschatting - alles wat zich op het zelf richt beweegt zich automatisch naar binnen en naar beneden.

Maar een goede beweging van de ziel beweegt zich naar boven en naar buiten. Wanneer wij Gods gebod aanvaarden en onze naaste liefhebben als onszelf kun je dat niet doen als je naar binnen en naar beneden kijkt. Je kijkt naar boven, naar de Heer en zegt: wees in mij de liefde voor deze mensen. dan kijken we naar buiten. En onze ziel verheft zich, de richting ervan is naar boven en naar buiten: vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, zelfbeheersing – de vrucht van de Geest. Het veranderen van de aangeleerde bewegingen van onze ziel vereist toewijding, bewust denken en inspanning.

Wanneer we leren de juiste aandacht te besteden aan de fysiologie van onze ziel en hoe ze zou moeten bewegen - en wanneer we kracht ontvangen van de heilige Geest die in ons woont, kunnen we onze ziel op zo'n manier gaan oefenen dat de bewegingen van godsvrucht, die in feite de bewegingen van volwassenheid zijn, uiteindelijk de kenmerkende bewegingen van onze ziel worden.

Er zijn dus twee fundamentele bewegingen van de ziel. Het zijn echte ontvankelijkheid = de naar boven gerichte beweging van de ziel wanneer het naar God kijkt en naar al het goede dat Hij heeft geschapen

De tweede is echte activiteit = de naar buiten gerichte beweging van de ziel, om de praktische implicaties uit te leven van dat wat we net hebben ontvangen.

Eerst wat meer over echte ontvankelijkheid. Het is de naar boven gerichte beweging van onze ziel. Het stelt ons in staat om onze verdediging los te laten en een diepe, intieme relatie aan te gaan met de Heer. Niet alleen dingen weten over Hem, maar echte eenheid met Hem.

Dit is een definitie van ontvankelijkheid. Het is van de filosoof Alice van Hildebrand: Ontvankelijkheid is totaal anders dan alleen maar passiviteit. Dat is inferieur aan activiteit. Bij passiviteit wordt het object iets aangedaan. Zonder verzet of reactie. 'Ontvankelijkheid is echter 'een daad van superioriteit waarin het ene wezen zich opent voor het andere, de muren van zijn zelfgerichtheid doorbreekt om met de ander te kunnen communiceren en van

hem te kunnen ontvangen.'

Het is een open houding, onze afschermingsmuren komen naar beneden en wij treden in een relatie waarin we kunnen communiceren en ontvangen. Deze beweging komt in onze ziel als we de barrières doorbreken die ons tegenhouden om een diepe relatie met de Heer aan te gaan. Er zijn zoveel soorten barrières - angst, voor wie God is en wat Hij van ons vraagt als we de verdediging loslaten. Of trots - we kunnen het beter alleen dan te ontvangen van Hem. Of passiviteit - gewoon geen energie steken in het neerhalen van de verdediging en ons te richten en te concentreren op het ontvangen van de Heer.

Maar als we door deze barrières heen breken, gaan we Gods stem horen. We gaan begrijpen wie Hij is, hoe zijn karakter is, wat Hij vraagt. We gaan de toon van zijn stem verstaan. Het is geen veroordelende stem. Maar ook niet een die dingen goedpraat. Het is een stem die wakker maakt, die wil dat we vrij worden. We gaan die stem horen en herkennen.

Echte ontvankelijkheid wordt gekenmerkt door het vermogen om te wachten op de Heer. Tegelijkertijd wordt het gekenmerkt door het vermogen om de gewone en echte dingen in het leven te ervaren. Je hoeft niet een soort supergeestelijk wezen te worden. Je wordt zo volledig mens dat je in de kleine dingen betrokken raakt die er iedere dag om je heen zijn. Je kunt zijn, wachten zonder je in te spannen. Het is het vermogen om in het nu te leven. Je kunt de hele dag piekeren over wat er net is gebeurd of bezorgd zijn over wat er komt- en nooit leven in het nu. Je kunt zo hele stukken van je leven missen. Je bent dan niet in staat om te leven met wat er voor je neus gebeurt. Echte ontvankelijkheid is de plaats waar al het lawaai tot rust komt zodat we kunnen horen, zodat we ons kunnen richten op de Heer en alle natuurlijke en goede dingen in het leven.

Aan de andere kant is echte activiteit de uiterlijke beweging van de ziel, waardoor we de implicaties van wat we hebben ontvangen van de Heer en van zijn werk uitleven. Wanneer we naar de Heer leren luisteren, zijn er geboden die gehoorzaamd moeten worden, er zijn inzichten die we moeten ontdekken, er zijn ideeën die we moeten uitpakken en er zijn stappen die gezet moeten worden.

In 'Geheel voor Hem' is een van de thema's de relatie tussen geloof en gezond verstand. Op 29 augustus zegt Chambers:

'Elke keer dat ge in uw geloofsleven een waagstuk onderneemt, zult ge in uw omstandigheden, gerekend naar het gezond verstand, het een en ander ontdekken dat regelrecht in tegenspraak is met uw geloof. Gezond verstand is geen geloof, en geloof is geen gezond verstand; die twee verhouden zich tot elkaar als het natuurlijke tot het geestelijke.'

Wanneer je wandelt in geloof, gaat het soms over dingen die voor een ander geen enkele zin hebben. Maar we moeten gewoon doen wat we van God hebben gehoord. In plaats van onze plannen voor de Heer neer te leggen en Hem te vragen ze te zegenen, vragen we in die naar boven gerichte beweging van ontvankelijkheid wat we moeten doen. Dan wachten we op Hem, over wat we moeten doen op ons werk, wat we moeten schrijven in onze werkstukken, of wat we moeten zeggen tegen onze vrienden. Echte activiteit betekent dat we het doen. We voeren het uit.

Ontvankelijkheid en activiteit in de ziel van de christen

De ziel in evenwicht

Echte ontvankelijkheid

Geloof

Binnengaan door Gods beloften

Echte activiteit

Gehoorzaamheid

Handelen op Gods beloften

Naar de Heer luisteren
Kwetsbaarheid
Echte vrouwelijkheid

De Heer volgen
Kracht
Echte mannelijkheid

De ziel uit evenwicht

Verkeerde ontvankelijkheid

Passiviteit
Keuzes gebaseerd op gevoel

Verkeerde Activiteit

Overactiviteit
Keuzes gebaseerd op verstand

Bovenaan gaat het over hoe de bewegingen van de ziel werken als het goed gaat, onderaan over wat er gebeurt als er een deel mist.

Laten we kijken naar het verkeerde actieve: als je de echte ontvankelijkheid uitschakelt. We nemen geen ruimte en tijd in ons leven om te horen en te ontvangen en te zijn. We komen terecht in overactieve gedrevenheid. We kunnen heel goede dingen doen. Maar we doen het op een gedreven manier. Je stopt niet eens om te weten of wat je doet echt wel is wat je moet doen. Dat heeft veel te maken met waar we onze waarde in vinden, met de stemmen waarnaar we luisteren. We nemen lasten op ons die niet bij ons horen. De Heer weet dat we beperkte mensen zijn en dat we maar op één plaats tegelijk kunnen zijn. Hij heeft ons nooit gevraagd om op twee plaatsen tegelijk te zijn. Dit patroon veranderen kan alleen als we leren luisteren naar de Heer. Hem vragen wat Hij wil dat we doen. Wil Hij dat ik iets loslaat wat ik niet wil loslaten? Zijn we bereid naar de Heer te luisteren in het vertrouwen dat Hij echt een plan voor ons heeft, dat veel mooier is dan wij ons kunnen voorstellen?

Er is geen echte ontvankelijkheid zonder echte activiteit of andersom. Ze gaan samen. Ze moeten allebei aanwezig zijn in de ziel. Doorslaan naar één kant betekent dat je ziel uit evenwicht is. Vaak komen we in een slingerbeweging terecht in de verkeerde ontvankelijkheid en de verkeerde activiteit of wat Leanne Payne het onechte vrouwelijke en het onechte mannelijke noemt. De slingerbeweging is: veel doen en dan totaal uitgeput raken en overslaan naar de andere kant, naar de passieve kant zodat we niets meer doen - waardoor we ons weer zo schuldig voelen dat we weer teruggaan en weer veel dingen gaan doen. Zo kan het ons hele leven doorgaan, met als gevolg uitputting en schuldgevoel. Overactiviteit en passiviteit. De uitweg is: luisteren naar de Heer, van Hem ontvangen en dan doen wat Hij ons heeft gevraagd te doen.

Deze twee bewegingen zijn er altijd, maar we zien ze niet. Een goede parallel is fotosynthese. Processen op aarde bewegen voortdurend in twee richtingen: de dieren voorzien de planten van kooldioxide, de planten zetten dit weer om in zuurstof. We denken er niet over na, het gebeurt gewoon. Maar als een van de twee delen mist, komt heel de planeet in de problemen. Als het plantenleven uitgeroeid wordt hebben wij geen zuurstof meer. Hetzelfde geldt voor de bewegingen in onze ziel. Ze gebeuren allebei, maar we staan er niet bij stil. Als we ze eenmaal gaan begrijpen zien we ze overal. Deze bewegingen zijn er, we hoeven er niets voor te doen. Maar als het niet goed gaat helpt het om de bewegingen van de ziel te begrijpen. Dan kun je een diagnose stellen en teruggaan naar het goede spoor. Toen ik wilde leren wat 'ontvangen' betekent zei Leanne Payne: 'Je moet gewoon ontvangen.' Maar ik had er geen idee van hoe dit moest. Hoe kan je je ziel zo gaan

bewegen? Laat me zeggen wat je niet moet doen. Je moet niet naar beneden en naar binnen kijken in jezelf en jezelf afvragen 'ontvang ik al wat?' Dat is de snelste manier om ontvankelijkheid te doden.

Hoe moet het dan wel? Als je de Heer wilt dienen, gehoorzamen en liefhebben, zullen deze bewegingen van de ziel vanzelf komen. Toen ik mijn ogen op Jezus ging richten bracht Hij orde in de bewegingen van mijn ziel. Dus: we richten onze ogen op Jezus, niet op de bewegingen. Maar deze uitleg helpt ze wel te begrijpen.

Een van de vragen die ik mezelf stelde is: dit moet toch in de Bijbel staan? Het is echt waar, weliswaar ietwat verborgen, maar je ontdekt overal. Ik wil nu een paar van deze verborgen bewegingen van echte ontvankelijkheid en activiteit laten zien, uitgewerkt in het leven van geloof. Geloof en gehoorzaamheid. Beloften en geboden. Luisteren en volgen. Kwetsbaarheid en kracht. Ze gaan samen. Ze horen bij elkaar.

1. *Geloof en gehoorzaamheid.*

Packer geeft als definitie van geloof: 'De beweging van vertrouwen die uitgaat naar en beslag legt op het object.' Het is een beweging van de ziel: we richten ons niet naar binnen, we richten het geloof dat we hebben op de Heer. We vragen Hem te komen en aanwezig te zijn in ons. Het gaat niet om groot geloof. Het gaat over het kleine geloof dat we hebben en dat we richten op het object van ons vertrouwen. Het gaat niet om een mentale toestand, maar om een echte relatie. Die beweging naar boven, naar de Heer is de sleutel, maar het moet samengaan met gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid is de beweging naar buiten, geloof is de beweging naar boven. Het moet uitgewerkt worden.

Er is een verschil tussen gehoorzaamheid en onderworpenheid. Ik onderwerp me als ik de politie in de verte zie en me plotseling houd aan de snelheidsbeperking. Dan gehoorzaam ik de snelheidsbeperking niet, ik onderwerp me. Onderwerping betekent dat je iets doet vanwege een beloning of straf die je wacht. Ik trap niet op de rem omdat ik de politie wil behagen. Ik wil gewoon geen bon. Gehoorzaamheid is iets dat we doen omdat we degene willen behagen die het recht heeft om iets van ons te vragen. Het is een relationele dimensie. Het gaat niet om externe beloning of straf. Gehoorzaamheid heeft een intrinsieke beloning, maar het heeft ook de dynamiek van het behagen van degene die het recht heeft iets van ons te vragen. Laatst sprak ik een vrouw die wilde trouwen met een niet-christen. De Heer zei haar deze relatie af te breken. Ze worstelde hiermee. Ik vroeg haar: heb je de Heer ooit echt gehoorzaamd? Ze haalde de twee dingen door elkaar. Ze zei: 'Nee, dat heb ik nog nooit gedaan, maar nu ga ik het doen. Ik wil de Heer behagen.'

Gehoorzaamheid heeft te maken met het willen behagen van de Heer. Dan geeft Hij alles wat we nodig hebben om het te kunnen doen. We kunnen ons totaal onbekwaam voelen, maar op het moment dat we de stap zetten is Hij er met de kracht die nodig is om het te doen. Vaak ben ik verbaasd over de dingen waarvan ik weet dat ik ze moet doen, en ik weet dat ik het niet kan - dat komt in het christenleven vaak voor. Als we de stap zetten, ontdekken we de Heer in de stap. We strekken ons uit in geloof. We openen onze ziel voor de Heer en dan gehoorzamen we. We behagen degene met wie we een relatie hebben.

2. *Beloften en geboden.* 2 Petrus 1:3-4 'Zijn goddelijke kracht immers heeft ons met alles, wat tot leven en godsvrucht strekt, begiftigd door de kennis van Hem, die ons geroepen heeft door zijn heerlijkheid en macht; door deze zijn wij met kostbare en zeer grote beloften begiftigd, opdat gij daardoor deel zoudt hebben aan de goddelijke

natuur, ontkomen aan het verderf, dat door de begeerte in de wereld heerst.' We zullen deelhebben aan Gods natuur - als we ons zijn beloften ontvangen, toe-eigenen. We gaan staan op de beloften. We handelen in antwoord op de werkelijkheid van de belofte. We krijgen door de belofte deel aan Gods natuur. De Bijbel staat vol met beloften, zoals beloften voor 'de rechtvaardige'. Wat gebeurt er dan? Bijvoorbeeld: 'Ik zal u niet begeven en u niet verlaten.' Het is één ding om dat met je rationele denken te kennen, maar heel iets anders om erop te gaan staan, het toe te eigenen. Bijvoorbeeld als je wanhopig bent, dat je beseft dat je niet alleen bent. Of een andere: 'Wie in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, vernacht in de schaduw des Almachtigen.'

Als we ons zo beloften toe-eigenen zijn er ook geboden die we moeten gehoorzamen. Beloften geven ons inzicht in het karakter van God. Geboden geven ons inzicht in het echte karakter van de mens. Wanneer we Gods geboden gehoorzamen, ontdekken we dat het goed met ons gaat. We leven volgens de inzichten van de koetsier (zie het verhaal aan het einde). Wanneer we Gods geboden niet volgen gaat het niet goed met ons. De geboden vertellen hoe het karakter van de mens zou moeten zijn. Hoe we als mannen en vrouwen zouden moeten leven. We komen binnen door de beloften en gaan dan handelen naar de geboden. We voegen deze twee dingen samen. De beweging van ontvangen en binnengaan in de beloften en dan stappen in geloof in de geboden. Die zijn met de beloften verbonden.

3. Nog een dynamiek: *Naar de Heer luisteren en Hem volgen*. Onze goede Herder spreekt voortdurend tot ons. Johannes spreekt over hoe de schapen de stem van de Heer horen. Het is een avontuur om de stem van de Heer te leren verstaan. Als we Hem niet horen komt het waarschijnlijk omdat we nog niet hebben geleerd hoe we naar Hem moeten luisteren. Het gaat om ontvankelijkheid, en onszelf te openen voor wat God van ons wil. We kunnen leren luisteren. Lees bijvoorbeeld '*Luisterend bidden*' of '*Op weg naar heilheid in Christus*'. Je moet aan zo'n boek 'sabbelen', in kleine stukjes. Het is geschreven vanuit een levenslange wandel met de Heer. Leanne vindt het zelf niet zo bijzonder. Maar voor de meeste van ons is het nogal geconcentreerd.

God spreekt nooit op een manier die zijn Woord tegenspreekt. Hij spreekt creatief en persoonlijk de echte dingen in ons leven aan. Hij spreekt door de Bijbel, door beelden, in dromen, door vrienden, door muziek, door de schepping. Hij spreekt! Maar wij moeten oren hebben die bereid zijn om te luisteren.

Er zijn zoveel dingen die ons hierin tegenhouden. Zoals onze afgoden die lawaai veroorzaken waardoor we de Heer niet kunnen horen. Er is zoveel geschreeuw van binnen dat we zijn stille stem niet kunnen horen. Wanneer we stiller worden en kunnen luisteren, dan moeten we Hem volgen. Het is zo'n opluchting dat ik het proces niet hoef te leiden. Alles wat ik moet doen is volgen. Het wonder is dat als we stap voor stap de Herder volgen, Hij ons toont wat de volgende stap in het ordenen van onze ziel is. Hij weet hoe het moet worden, wat eerst nodig is. Dan toont Hij ons wat we moeten doen om te gehoorzamen. Het is dat ongelooflijke proces van Hem volgen, stap voor stap.

4. De laatste twee: *kwetsbaarheid en kracht*. Kwetsbaarheid is de ontvankelijke positie. Kracht is de actieve kant. Hét bijbelgedeelte over kwetsbaarheid is het woord van Maria als ze zegt: 'Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.' Dat is de meest volledige betekenis van ontvankelijkheid. En wat heeft ze

ontvangen! Het verbazende is dat, zoals zij het leven van Jezus in zich ontving, wij geestelijk gezien hetzelfde moeten doen. Wij moeten ook de dienstknecht van de Heer zijn en zeggen: 'Mij geschiede naar uw woord.'

Dit is de houding die we moeten hebben. Het is een houding van onderwerping, onderwerping aan de Heer. Een daad waarbij we onze 'eigen rechten' aan de kant leggen. Dat is heel iets anders dan beroofd worden van onze rechten. We leggen ze af, voor Degene aan wie we ons behoren te onderwerpen.

Het opmerkelijke van kwetsbaarheid is: sommigen schrikken ervoor terug, we vinden het niet prettig om kwetsbaar te zijn. Dan moet ons gevoel dat we onszelf moeten beschermen worden genezen. Als wij dit niet doen, zal niemand anders het doen. Maar als we voor Gods aangezicht deze kwetsbaarheid leren, ontdekken we dat we de sterkste beschermer hebben die er bestaat. We hoeven onszelf niet meer te beschermen. God doet het.

Ik denk aan dat vers waar Maria van Magdala in bijzijn van al die mannen was gekniel - en de olie op Jezus heeft uitgegoten en huilt en zijn voeten met haar haren droogt. Natuurlijk zijn ze allemaal heel kritisch - het zou voor de armen moeten worden gebruikt. Wat doet Jezus? Hij zegt: laat haar met rust. Dat is de bescherming die ik bedoel. Als wij kwetsbaar zijn, op die plaats waar de Heer ons wilde hebben, omgeeft Hij ons met bescherming op een manier die geen enkel mens kan geven, en zeker niet wijzelf. De parallel van kwetsbaarheid is kracht. Zie Jozua 1:6-9. Het is boeiend: kracht om te gehoorzamen heeft alles te maken met mediteren over het woord van God. We mediteren, we ontvangen het woord van God. Dan komt er kracht. In de ziel van de christen gaan kwetsbaarheid en kracht samen. De kracht komt voort uit het beseffen van onze ontoereikendheid en kwetsbaarheid.

Ten diepste hebben we het over echte vrouwelijkheid en echte mannelijkheid. In de man en in de vrouw. Lewis zegt: 'In relatie tot God zijn wij allemaal vrouwelijk.' We ontdekken dat we tegenover Hem in een ontvangende houding staan.

Ontvangen speelt een grote rol in het christelijk leven: je zult alles ontvangen waar je voor bidt, ontvang de Heilige Geest, je zult kracht ontvangen als de heilige Geest over je komt; vergeving van zonde, goedkeuring van God, rechtvaardiging als zonen, een erfenis, redding, eeuwig leven, genade en barmhartigheid, etc. Heel ons christelijk leven draait om ontvangen. De gaven van het koninkrijk kunnen ontvangen. Dus in de kerk zijn we voor de Heer allemaal vrouwelijk!

We moeten allemaal die ontvangende houding hebben. Als de kerk echt de bruid wil zijn, moeten we het echte vrouwelijke herwinnen, het vermogen om te ontvangen.

De kerk is de bruid, niet de bruidegom. De kerk neemt geen initiatief, de kerk reageert. Wanneer we leren hoe we moeten reageren, kunnen we goed initiëren. Maar het moet daar beginnen.

Echte ontvankelijkheid en activiteit hebben dus ook te maken met gender. Ze hebben te maken met ons worden tot echte mannen en vrouwen. Het heeft te maken met dat deel van ons van geschapen zijn naar Gods beeld, ook geslachtelijk. In Gen.1 God schiep de mens, mannelijk en vrouwelijk - samen zijn we een uitdrukking van Gods beeld.

Tot slot een verhaal van Søren Kierkegaard (uit '*For selfexamination*)

Hij zegt dat we in een tijd leven waarin we een antropocentrische, dat is menselijke visie hebben op wat het betekent om een persoon te zijn. We zouden weer een theocentrische, een op God gerichte visie moeten ontwikkelen over wie wij zijn en wat het voor ons betekent om meer mens te worden.

'Er was eens een rijke man die in het buitenland voor een exorbitant hoog bedrag een uitstekend span paarden liet komen, om ervan te genieten en er zelf mee te gaan rijden. Er ging een paar jaar voorbij. Iemand die deze paarden had gekend en nu zou zien hoe ze door hun eigenaar werden bereden, zou hen niet meer herkennen. Hun ogen waren mat en suf geworden; hun draf was ongelijk; ze konden niets meer aan. De rijke man kon amper 5 kilometer met hen rijden zonder hen te laten uitrusten. En soms stonden ze opeens stil, hoewel het prima ging. Bovendien hadden ze zich allerlei slechte gewoonten aangewend. Hoewel ze natuurlijk voedsel in overvloed kregen, werden ze met de dag magerder en magerder.

De rijke man liet de koetsier van de koning komen. Deze mende hen een maand lang. Tegen het einde van die periode was er in het hele land geen span paarden dat hun hoofd zo trots ophief, waarvan de ogen zo vurig waren, waarvan de tred zo prachtig was. Geen ander span paarden had zo'n uithoudingsvermogen, geen ander span was in staat om zonder onderbreking zelfs 50 kilometer te lopen. Hoe kon dat? Het is eenvoudig: de eigenaar, die geen koetsier was, en alleen maar de koetsier *speelde*, mende de paarden volgens de opvattingen van de *paarden* over hoe zij zouden moeten worden gemend. De koninklijke koetsier mende hen naar de opvattingen van een *koetsier*.'

Hoe men je de krachten van jouw ziel? Volgens je eigen regels of volgens Gods regels?